

не за окремими складовими.

Третя причина: існує небезпека, що тільки прямі витрати будуть класифікуватися для прийняття рішень як релевантні. І навпаки, розібратися, як ці рішення відбиваються на накладних витратах інколи важко, тобто їх більше не можна розглядати як постійні і нерелевантні.

В довгостроковому плані витрати на сумісно використовувані ресурси істотно коливаються із зміною на них попиту. Під цю категорію підпадають витрати на всі допоміжні функції. Витрати на ці види діяльності не можна простежити та прив'язати до конкретного виду. Відповідно, щоб оцінити вплив, який справляють прийняті рішення на допоміжні види діяльності і на майбутні витрати, пов'язані з ними, система обліку витрат повинна враховувати накладні витрати, використовуючи для цього їх причинно-наслідковий розподіл за видами продукції.

Чим більша частка витрат фірми, не пов'язана з обсягом випущеної продукції, стосується загальних накладних витратах і чим вища диверсифікація випущеної продукції, тим важливіше управляти витратами на основі видів діяльності. Використання такої інформації є необхідним для прийняття управлінських і стратегічних рішень.

Таким чином, використовувати функціональну систему можна для надання інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень за рахунок більш точного розподілу витрат за об'єктами обліку, такими, як продукти, замовники і місця діяльності. Крім того функціональні системи можуть застосовуватися й для інших напрямів управління витратами. До них відносяться зниження витрат, складання кошторисів на основі видів діяльності, вимір показників функціонування, визначення порівняльної бази за видами діяльності, управління процесами і реінжиніринг бізнес процесів.

Література:

1. Друри К. "Управленческий и производственный учет" / Друри К. М. ЮНИТИ, 2007.
2. Cooper R. (1990b) Explicating the logic of ABC, Management Accounting / Cooper R. November, 58-60.

УДК 657.6

Микитюк Н.Я.,

к.е.н., доцент кафедри обліку у виробничій сфері

ОБЛІК ДОХОДІВ ЗА ВИДАМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Доходи підприємства – це плата за результати його виробничо-господарської діяльності, яка отримуючи вираження у грошовій формі або у вартості інших активів формує фінансові ресурси підприємства. Від величини

доходів залежить розвиток виробництва та соціально-економічний розвиток підприємства.

На сучасному етапі здатність підприємства виживати напряму залежить від уміння управляти фінансовими ресурсами. Управління ними ґрунтується на даних обліку через організацію контролю за формуванням доходів і своєчасністю їх надходження.

Важливим питанням обліку доходів є їх оцінка. Загальні методологічні засади обліку доходів визначені у П(С)БО «Дохід». Крім цього, порядок відображення доходу від окремих операцій зазначено у відповідних положеннях (стандартах), методичних рекомендаціях, які визначають методологію їх обліку. Інколи існують невідповідності між окремими положеннями нормативних документів. Так, відповідно до П(С)БО 15 бартерні операції з обліку подібними активами доходу не приносять, а при обміні неподібними активами підприємство одержує дохід, що оцінюється за справедливою вартістю активів, робіт, послуг, отриманих або належних до отримання підприємством, зменшеною чи збільшеною відповідно на суму переданих або отриманих грошових коштів чи їх еквівалентів. Аналогічний підхід при відображенні бартерних операцій визначений у П(С)БО 9 «Запаси». Щодо П(С)БО 7 «Основні засоби», то тут існує різниця в оцінці отриманих активів. Зокрема, передбачено, що первісна вартість об'єкта основних засобів, придбаного в обмін на неподібний актив дорівнює справедливій вартості переданого немонетарного активу, збільшеній(зменшеній) на суму грошових коштів чи їх еквівалентів, що була передана (отримана) під час обміну. Зовсім інший підхід у оцінці бартерних операцій і визнанні доходу має місце у Методичних рекомендаціях з бухгалтерського обліку основних засобів, де зазначено, що при відображенні бартерних операцій необхідно оцінити комерційність такого бартеру, порівнюючи період можливого використання та вартість отриманих об'єктів з переданими.

На нашу думку, у кожному випадку необхідно дотримуватись П(С)БО 15, відповідно до якого дохід в бухгалтерському обліку відображається в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню. Сума визначається шляхом угоди між продавцем і покупцем.

Основним завданням фінансового обліку доходів є забезпечення правильного визначення фінансового результату підприємства, в тому числі від окремих видів діяльності. Діюча методика обліку доходів не дає чіткої інформації про доходи за видами діяльності. Групи доходів, які визначені у П(С)БО 15 відображають їх за видами операцій, що не завжди відповідає видам діяльності. Так, фінансові доходи – це доходи від фінансових операцій, які пов'язані з використанням активів підприємства іншими сторонами. Це, зокрема, отримані відсотки, роялті, дивіденди, приріст вартості фінансових інвестицій.

Окремі економісти названі доходи присвоюють фінансовій діяльності (Пушкар Н.С., Лишиленко О.В., та інші), тоді як вони, в основному, пов'язані з інвестиційною діяльністю. Щодо доходів фінансової діяльності, то вони можуть бути лише похідними. Це, зокрема, дохід від курсових різниць за активами та борговими зобов'язаннями у іноземній валюті, дохід від безоплатно отриманих активів у сумі нарахованої амортизації.

Для правильного формування облікової інформації про доходи у системі обліку необхідно чітко розмежувати рахунки та субрахунки бухгалтерського обліку, які відображаються доходи того чи іншого виду діяльності. Однозначним є те, що для обліку доходів операційної діяльності призначені рахунки 70 «Доходи від реалізації» та 71 «Інший операційний дохід», а для обліку інвестиційної діяльності – 72 «Дохід від участі в капіталі». Аналіз рахунків 73 «Інші фінансові доходи» та 74 «Інші доходи» показав, що на них в основному відображаються доходи інвестиційної діяльності. Тому пропонується один із цих рахунків виділити для обліку доходів фінансової, а інший – інвестиційної діяльності. Зокрема, враховуючи уже загальноприйнятту думку, що на рахунок 73 обліковуються доходи фінансової діяльності, доцільно перейменувати його на рахунок «Доходи фінансової діяльності», а рахунок 74 – на рахунок «Інші доходи інвестиційної діяльності» з відкриттям на них субрахунків, які відображають доходи кожного виду діяльності. Відповідні зміни необхідно врахувати і при відображенні фінансових результатів на рахунок 79, а також у Звіті про фінансові результати.

Вдосконалення обліку доходів за видами діяльності дасть можливість підвищити точність та аналітичність облікової інформації, посилити контроль за формуванням фінансових результатів підприємства.

Література:

1. П(С)БО 15 «Дохід» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
2. П(С)БО 7 «Основні засоби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. П(С)БО 9 «Запаси» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
4. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів, затвердженні наказом Мінфіну України від 30.09.03р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
5. Пушкар М.С. Фінансовий облік: Підручник/ М.С. Пушкар. - Тернопіль: Картбланш, 2002 – 628с.
6. Лишиленко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник/ О.В.Лишиленко – Київ: Вид-во «Центр учбової літератури», 2003 . – 524с.